

หน่วยที่ 1

แนวคิด หลักทฤษฎี นิยามกฎหมายอาชญากรรมข้ามชาติ
ชุดวิชา 41719 กฎหมายกระบวนการยุติธรรมเกี่ยวกับการควบคุม
และปราบปรามอาชญากรรมในประเทศและข้ามชาติที่สำคัญ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรรณวิภา เมืองถ้ำ

อาจารย์ประจำสาขานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

1. แนวคิดและทฤษฎีในการปราบปรามอาชญากรรมข้ามชาติ

1.1 แนวคิดความร่วมมือระหว่างประเทศและแนวคิดความช่วยเหลือระหว่างประเทศ
ในทางอาญา

1.2 แนวคิดความสอดคล้องกันของกฎหมายและแนวคิดการยอมรับซึ่งกันและกันในทาง
อาญา

1.3 ทฤษฎีเกี่ยวกับสาเหตุการกระทำผิดขององค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ

1.1 แนวคิดความร่วมมือระหว่างประเทศ (International Cooperation)

- มีพื้นฐานอยู่บนหลักความสัมพันธ์ระหว่างประเทศที่มองว่าเวทีระหว่างประเทศไม่มีรัฐใดที่มีอำนาจอธิปไตยอันสมบูรณ์ หากแต่ต้องเอื้ออาทรช่วยเหลือซึ่งกันและกันเพื่อลดความขัดแย้ง และแบ่งปันผลประโยชน์ร่วมกันจึงจะทำให้แต่ละประเทศดำรงอยู่ได้อย่างสงบสุข โดยแนวคิดนี้ถือได้ว่าเป็นแนวคิดตามสำนักเสรีนิยมสมัยใหม่ (Neo liberalism) ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้
- การขยายตัวของความสัมพันธ์ระหว่างประเทศสามารถทำได้โดยการขยายความร่วมมือระหว่างประเทศ ทั้งการขยายเครือข่ายความสัมพันธ์ระหว่างรัฐ และตัวแสดงที่ไม่ใช่รัฐ ตัวแสดงที่ไม่ใช่รัฐ ยกตัวอย่างเช่น องค์กรระหว่าง เช่น องค์กรสหประชาชาติ บริษัทข้ามชาติ องค์กรพัฒนาเอกชน เป็นต้น
- การจัดตั้งสถาบันระหว่างประเทศช่วยให้รัฐสามารถแก้ไขปัญหาต่างๆ โดยสันติ
- สันติภาพและความร่วมมือเกิดขึ้นภายใต้เครือข่าย ความเชื่อมโยง และความสัมพันธ์ในหลากหลายรูปแบบ

1.1 แนวคิดความร่วมมือระหว่างประเทศ (International Cooperation)

- รูปแบบของความร่วมมือระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ
- สหภาพยุโรปได้ตั้ง ตำรวจสากลยุโรป (Europol) โดยหน้าที่หลักของตำรวจสากลยุโรปมีดังนี้
 1. การอำนวยความสะดวก ทำให้กระบวนการดำเนินการมีความรวดเร็วมากขึ้น โดยดำเนินการให้มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลผ่านช่องทางการติดต่อโดยตรงกับเจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องหรือหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องของประเทศที่รับคำร้องขอ
 2. รับ ตรวจสอบ และวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้รับจากหน่วยงานต่างๆ รวมถึงการทำรายงานประจำปีเกี่ยวกับองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ โดยข้อมูลที่น่ามาทำรายงานประจำปีเป็นข้อมูลที่ได้มาจากเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เป็นตัวแทนจากประเทศภาคีต่างๆ นอกจากนั้น ในรายงานประจำปีพิเศษคือ จะประกอบด้วยข้อเสนอแนะแก่รัฐภาคีอันได้มาจากการวิเคราะห์ข้อมูล

1.1 แนวคิดความร่วมมือระหว่างประเทศ (International Cooperation)

3. รายงานต่อเจ้าหน้าที่รัฐของประเทศภาคีต่างๆ ให้ทราบถึงข้อมูลที่จะเชื่อมโยง ระบุถึงฐานความผิดทางอาญาต่างๆ
4. การช่วยเหลือเจ้าหน้าที่รัฐของประเทศภาคีต่างๆ ในการสืบสวน สอบสวนคดี โดยการส่งข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับคดีไปยังหน่วยงานต่างๆ ของประเทศภาคีแต่ละประเทศ
5. รับข้อมูลจากระบบคอมพิวเตอร์เพื่อนำข้อมูลที่เกี่ยวข้องมาเก็บรวบรวมไว้ ซึ่งข้อมูลในที่นี้ หมายถึง ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ต้องสงสัยที่อาจเป็นอาชญากรข้ามชาติเป็นรายบุคคล และข้อมูลที่เป็นประโยชน์เกี่ยวข้องกับการสืบสวนคดี
6. ให้คำปรึกษา การวิจัยผ่านการฝึกฝนแก่เจ้าหน้าที่ขององค์กรรัฐของประเทศภาคีต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการใช้เครื่องมือหรืออุปกรณ์ที่ใช้ในการสืบสวน สอบสวน เทคนิคที่ใช้ในการตรวจพิสูจน์หลักฐานของเจ้าหน้าที่ตำรวจ ตลอดจนอบรมเกี่ยวกับขั้นตอนหรือกระบวนการในการดำเนินการการสืบสวน สอบสวนของเจ้าหน้าที่ตำรวจเกี่ยวกับคดีองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ อีกทั้ง อบรมถึงกลยุทธ์ที่มีประสิทธิภาพเกี่ยวกับการนำทรัพยากรที่มีอยู่ในประเทศของตนมาใช้ในการดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.1 แนวคิดในการให้ความช่วยเหลือระหว่างประเทศในทางอาญา (International Mutual Legal Assistance in Criminal Matters)

ความร่วมมือในการดำเนินการช่วยเหลือในด้านต่างๆ ในการดำเนินคดีอาญา ตั้งแต่การสืบสวน สอบสวน การสืบพยานบุคคลและการสอบปากคำบุคคล การจัดหาเอกสาร บันทึกรายการ และ พยานหลักฐาน การปฏิบัติตามคำร้องในการค้น การยึด การสืบหาตัวบุคคล การให้ความช่วยเหลือ เกี่ยวกับการดำเนินการริบทรัพย์สิน ตลอดจนถึงการบังคับโทษตามคำพิพากษา หรือมีความหมาย ครอบคลุมกว้างขวางเกี่ยวกับการดำเนินคดีอาญา ไม่ว่าจะเป็นการส่งผู้ร้ายข้ามแดน (Extradition) การโอนตัวนักโทษ (Transfer of Sentenced Persons) และการให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ในเรื่องทางอาญา (Mutual Assistance in Criminal Matters)

1.1 แนวคิดในการให้ความช่วยเหลือระหว่างประเทศในทางอาญา (International Mutual Legal Assistance in Criminal Matters)

รูปแบบของการให้ความช่วยเหลือระหว่างประเทศในทางอาญา สามารถแบ่งออกได้เป็น 3 ระดับ ดังนี้

1. ความช่วยเหลือซึ่งกันและกันทางอาญาในรูปแบบไม่เป็นทางการ เป็นการให้ความร่วมมือกันในระดับเจ้าหน้าที่รัฐกันเองโดยอาศัยความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ซึ่งการให้ความช่วยเหลือแบบไม่เป็นทางการนี้ มักจะเป็นเรื่องเล็กน้อยไม่จำเป็นต้องอาศัยหลักเกณฑ์ในการพิจารณารายละเอียดมากนัก
2. ความช่วยเหลือซึ่งกันและกันทางอาญาในรูปแบบกึ่งทางการ เป็นการให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกันซึ่งเป็นไปตามความตกลงหรือความร่วมมือของหน่วยงานระหว่างประเทศที่มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับกระบวนการทางอาญาต่างๆ เช่น องค์การตำรวจสากล (INTERPOL) ตำรวจสากลยุโรป (EUROPOL) ตำรวจอาเซียน (ASEANAPOL)

1.1 แนวคิดในการให้ความช่วยเหลือระหว่างประเทศในทางอาญา (International Mutual Legal Assistance in Criminal Matters)

3. ความช่วยเหลือซึ่งกันและกันทางอาญาในรูปแบบอย่างเป็นทางการ สามารถแบ่งออกได้เป็น 2 รูปแบบ คือ

3.1) ความช่วยเหลือซึ่งกันและกันทางอาญาโดยไม่มีข้อตกลงต่อกัน สำหรับหลักต่างตอบแทนหรือหลักถ้อยทีถ้อยปฏิบัติ (Reciprocity) การที่รัฐหนึ่งยอมรับในการบังคับให้ตามคำร้องขอของรัฐอื่นภายใต้เงื่อนไขว่า หากรัฐตนได้ร้องขอให้รัฐอื่นนั้นดำเนินการเช่นเดียวกันแล้ว รัฐนั้นจะยอมปฏิบัติตามเช่นเดียวกัน ซึ่งเป็นข้อผูกมัดตามกฎหมาย (Legal obligation) หลักต่างตอบแทนหรือหลักถ้อยทีถ้อยปฏิบัตินี้ทำให้รัฐทั้งสองต่างมีความผูกพันตามกฎหมายระหว่างประเทศมากกว่าหลักไมตรีจิต (Comity) ซึ่งรัฐจะไม่มีข้อผูกมัดทางกฎหมายมาเป็นตัวบังคับ

3.2) ความช่วยเหลือซึ่งกันและกันทางอาญาโดยมีข้อตกลงต่อกัน เช่น อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติที่จัดตั้งในลักษณะองค์กร ค.ศ. 2000 พิธีสารเพื่อป้องกัน ปราบปรามและลงโทษการค้ามนุษย์โดยเฉพาะผู้หญิงและเด็ก

1.2 แนวคิดความสอดคล้องกันของกฎหมาย (Harmonization of Laws)

- เป็นการทำให้กฎหมายภายในของแต่ละประเทศมีความสอดคล้องเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ทั้งนี้เพื่อลดความขัดแย้งของระบบกฎหมายที่แตกต่างกันให้ได้มากที่สุด

ทฤษฎีในการรับเอากฎหมายระหว่างประเทศมาเป็นกฎหมายภายในมีอยู่ 2 ทฤษฎี คือ

1. ทฤษฎีเอกนิยม (Monism) กฎหมายในสังคมโลกมีอยู่เพียงระบบเดียว เป็นเอกภาพ ทฤษฎีมองว่ากฎหมายระหว่างประเทศ และกฎหมายภายในเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน จึงสามารถนำกฎหมายระหว่างประเทศเข้ามาปรับใช้ในระบบกฎหมายภายในได้โดยตรง
2. ส่วนทฤษฎีทวินิยม(Dualism) กฎหมายระหว่างประเทศและกฎหมายภายในเป็นกฎหมายคนละระบบกันเพราะมีที่มาและอยู่บนพื้นฐานที่แตกต่างกัน ทั้งในด้านระบบและเนื้อหาสาระสามารถแยกออกจากกันได้ กล่าวคือ กฎหมายระหว่างประเทศเป็นกฎหมายที่ใช้ในความสัมพันธ์ของรัฐอธิปไตยทั้งหลาย ส่วนกฎหมายภายในเป็นกฎหมายที่มีวัตถุประสงค์ในการจัดระเบียบภายในรัฐนั้นๆ ดังนั้น การนำกฎหมายระหว่างประเทศมาบังคับใช้ทันทีในฐานะเท่ากับกฎหมายภายในนั้นไม่อาจกระทำได้ จำเป็นที่จะต้องผ่านกระบวนการรับเอา หรือแปรรูปกฎหมายระหว่างประเทศโดยการออกกฎหมายภายในเพื่ออนุวัติการกฎหมายระหว่างประเทศนั้นเสียก่อน

1.2 แนวคิดการยอมรับซึ่งกันและกันในทางอาญา (Mutual Recognition in Criminal Matters)

- คำตัดสินของตุลาการที่มีอำนาจในทางตุลาการของประเทศภาคีหนึ่งสามารถนำมาบังคับใช้ในอีกประเทศภาคีหนึ่งโดยที่ไม่ต้องอาศัยการยอมรับล่วงหน้า โดยวางอยู่บนข้อสันนิษฐานที่ว่า คำตัดสินดังกล่าวต้องสามารถถูกยอมรับและถูกบังคับใช้ตาม หลักของความชอบด้วยกฎหมาย กรอบในการใช้อำนาจประชาคมยุโรปภายใต้หลัก Subsidiarity และหลักความได้สัดส่วน
- หลัก Subsidiarity ในบริบทของประชาคมยุโรปมีหน้าที่ในการวางกรอบในทางจำกัดการใช้อำนาจของประชาคมยุโรป โดยเป็น Constitutional Principle ในการกำหนดว่าจะแบ่งสรรขอบอำนาจระหว่างประชาคมยุโรปกับรัฐสมาชิกกันอย่างไร ฝ่ายไหนควรมีขอบอำนาจในเรื่องใด และบทบาทหน้าที่ในการกำกับการใช้อำนาจของประชาคมในเรื่องที่ทั้งรัฐและประชาคมต่างก็มีขอบอำนาจว่าฝ่ายไหนจะเป็นฝ่ายที่ใช้อำนาจในการดำเนินการ

1.2 แนวคิดการยอมรับซึ่งกันและกันในทางอาญา (Mutual Recognition in Criminal Matters)

- อนุสัญญาแห่งยุโรปว่าด้วยการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพขั้นพื้นฐาน (The 1950 European Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms)
- The European Convention on the International Validity of Criminal Judgments 1970
- The Tampere European Summit 2000 ซึ่งถือเป็นอนุสัญญาหลักสำคัญในการร่วมมือทางตุลาการทั้งทางแพ่งและทางอาญาภายในสหภาพยุโรป
- A Regulation on the Mutual Recognition of Freezing and Confiscation 2018 เป็นข้อบังคับของสหภาพยุโรปเกี่ยวกับการยอมรับคำพิพากษาเกี่ยวกับการอายัดและการยึดทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำผิด รวมถึงมีบทบัญญัติเกี่ยวกับสิทธิของเหยื่อในการได้รับค่าชดเชยและค่าสินไหมทดแทน

1.3 ทฤษฎีเกี่ยวกับสาเหตุการกระทำผิดขององค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ

- ทฤษฎีของสำนักคลาสสิก (Classical School)

ชีซาร์ เบ็คคาเรีย (Cesare Beccaria) ทฤษฎีของสำนักคลาสสิกมีความเชื่อในทฤษฎีเจตจำนงอิสระ (Free will) พัฒนาก่อให้เกิดทฤษฎีการเลือก (Choice Theory) โรนัลด์ คาร์ก (Ronald Clarke) และดีเร็ก ครอร์นิส (Derek Cornish)

- เชื่อว่าบุคคลเป็นผู้มีอิสระในการกระทำความผิด
- แนวทางในการเลือกพฤติกรรมผิดกฎหมาย ขึ้นอยู่กับการที่บุคคลได้รับความพึงพอใจหรือผลประโยชน์สูงสุด ซึ่งความพึงพอใจหรือผลประโยชน์สูงสุดไม่ได้จำกัดอยู่ในรูปของทรัพย์สินเท่านั้น แต่ยังรวมถึงผลประโยชน์หรือความพึงพอใจด้านจิตใจด้วย

ทฤษฎีเกี่ยวกับสาเหตุการกระทำผิดขององค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ

- **ทฤษฎีกิจวัตรประจำวัน (Routine Activity Theory)** สถิติอาชญากรรมเป็นผลผลิตของโอกาสอาชญากรรม จึงเสนอแนวคิดที่ว่า ถ้ามีการเพิ่มคนดูแลมากขึ้นจะสามารถลดเป้าหมายของการเกิดอาชญากรรมได้ และในขณะเดียวกันสถิติของผู้กระทำความผิดก็จะลดลงด้วย
- กิจกรรมการดำเนินกิจวัตรประจำวันของบุคคลเป็นตัวกระตุ้นให้ตกเป็นเป้าหมายหรือตกเป็นเหยื่อขององค์กรอาชญากรรม และหากขาดผู้ดูแลที่เหมาะสมด้วยแล้วย่อมตกเป็นเหยื่อขององค์กรอาชญากรรมได้ง่าย
- **ทฤษฎีของสำนักปฏิฐานนิยม (Positive School)** แนวคิดของสำนักนี้มีความเชื่อว่า ผู้ที่ประกอบอาชญากรรมเพราะถูกสภาพแวดล้อมและปัจจัยต่างๆ เป็นตัวบีบบังคับ โดยอาชญากรเปรียบเสมือนผู้ป่วย จำเป็นต้องได้รับการรักษา ซึ่งนักคิดท่านหนึ่งในสำนักนี้ คือ แลมเบิร์ต อดอล์ฟ ควอเต็ต (Lambert Adolphe Jacques Quetelet) คนที่มีฐานะยากจน คนไม่มีการศึกษา นอกจากนี้ยังพบว่า คนที่ว่างงานจะมีโอกาสในการประกอบอาชญากรรมมากกว่าคนที่มีการงานมั่นคง

1.3 ทฤษฎีเกี่ยวกับสาเหตุการกระทำผิดขององค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ

- ทฤษฎีความแตกต่างในการคบหาสมาคมหรือความสัมพันธ์ที่แตกต่าง (Theory of Differential Association) ตามทฤษฎีนี้ นักคิดคือ เอ็ดวิน เอช ซัทเทอร์แลนด์ (Edwin H. Sutherland)
- พฤติกรรมของอาชญากรเป็นสิ่งที่ไม่ได้มีมาแต่กำเนิด หรือสืบทอดทางพันธุกรรม แต่เกิดจากการเรียนรู้ในชีวิตประจำวันโดยนำพฤติกรรมของอาชญากรที่มีความสนิทสนมคุ้นเคยกับผู้เรียนรู้พฤติกรรมมาเป็นแบบอย่าง โดยบุคคลที่เรียนรู้พฤติกรรมของอาชญากรให้ความสำคัญ เห็นชอบกับการกระทำที่ละเมิดกฎหมายว่าเป็นแรงผลักดัน แรงกระตุ้นที่สมควรกระทำซึ่งจะแสดงออกมาเป็นความต้องการ และค่านิยมของบุคคลนั้นว่าการเป็นอาชญากรเป็นสิ่งที่ถูกต้อง

1.3 ทฤษฎีเกี่ยวกับสาเหตุการกระทำผิดขององค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ

- ทฤษฎีวิวัฒนธรรมรอง (Subcultural Theories)
- แนวคิดของนักคิด คือ เฟรดเดอริก เอ็ม ทราสเซอร์ (Frederic M. Thrasher) การกระทำผิดดังกล่าวมาจากทฤษฎีการยึดค่านิยมของชนชั้นกลาง (Theory of Middle Class Measuring Rod)
- ทฤษฎีของนักคิด คือ อัลเบิร์ต เค โคเฮน (Albert K. Cohen) ซึ่งได้ให้แนวคิดไว้ว่า วิวัฒนธรรมรองเกิดจากผลความขัดแย้งทางจิตใจกับความสามารถและโอกาส กล่าวคือ จิตใจมีความต้องการ (เพราะได้รับค่านิยมจากชนชั้นกลาง) แต่ขาดความสามารถที่จะทำให้ได้ตามความต้องการ รวมถึงโอกาสก็ไม่อำนวย
- ค่านิยมของชนชั้นกลางได้เป็นหลักของกฎหมายด้วย เมื่อชนชั้นกรรมกรไม่อาจจะปฏิบัติให้บรรลุเป้าหมายตามค่านิยมของชนชั้นกลางได้ โดยค่านิยมดังกล่าวได้แก่ ความสำเร็จ ความมีเหตุผล ความซื่อสัตย์ ดังนั้นชนชั้นกรรมกรจึงได้สร้างวัฒนธรรมขึ้นมาเองเพื่อเป็นหลักในการยึดถือและจะได้มีฐานะทางสังคมเช่นเดียวกับชนชั้นกลาง วิวัฒนธรรมที่สร้างขึ้นนั้นจึงเป็นวัฒนธรรมรองอันมีลักษณะที่เบี่ยงเบน (The Delinquent Subculture)

2. นิยามขององค์การอาชญากรรมข้ามชาติ

แนวคิดเกี่ยวกับคำนิยามขององค์การอาชญากรรมข้ามชาติสามารถอธิบายโดยอาศัยแนวคิดหรือทฤษฎีทั้งหมด 6 ทฤษฎีด้วยกัน ดังนี้

- 1) การศึกษาจากสภาพแวดล้อมทางสังคม การเกิดอาชญากรรมมีปัจจัยมาจากภาวะทางสังคม เช่น การว่างงาน วัฒนธรรมของชนชั้นกลาง สภาพแวดล้อมในเมือง ภาวะความยากจน เป็นต้น โดยการพัฒนาของชุมชนเมืองทำให้เกิดช่องว่างของความยากจน การว่างงาน
- 2) ทฤษฎีสมคบ เป็นการตกลงกันของบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปมาตกลงกันเพื่อกระทำความผิด และผู้ที่มาตกลงกันต้องมีเจตนาและรู้ว่าการตกลงกันนั้นเพื่อกระทำความผิด ดังนั้น ความผิดสมคบจะสำเร็จทันทีที่มีการตกลงกัน แม้การตกลงจะห่างไกลต่อผลที่จะเกิดความผิดที่ได้ตกลงกัน เพราะยังไม่ได้กระทำถึงขั้นลงมือ ก็ถือว่าผู้ร่วมสมคบกันมีความผิดฐานสมคบแล้ว
- 3) การอธิบายความหมายขององค์การอาชญากรรมโดยอาศัยกิจกรรมขององค์กร จะเน้นไปที่ฐานความผิดซึ่งสามารถอธิบายถึงรูปแบบเฉพาะขององค์การอาชญากรรมได้ ยกตัวอย่างเช่น การลักลอบขนผู้โยกย้ายถิ่นฐานก็ถือว่าเป็นรูปแบบหนึ่งของการจัดหาสิ่งที่มีผิดกฎหมาย

นิยามขององค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ

- 4) การอธิบายความหมายขององค์กรอาชญากรรมโดยดูจากผู้กระทำผิด ซึ่งจะเน้นการพิจารณาการก่ออาชญากรรมที่ตัวผู้กระทำผิดมากกว่าการพิจารณาที่ตัวองค์กร โดยการก่ออาชญากรรมเกิดจากปัญหาที่ตัวบุคคลที่ไม่สามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมได้ ไม่ได้เป็นผลจากการที่บุคคลเข้าร่วมในสังคม
- 5) ทฤษฎีเกี่ยวกับสถาบัน โดยทฤษฎีนี้จะเน้นไปที่โครงสร้างอันเป็นลักษณะขององค์กรอาชญากรรม ความสัมพันธ์ระหว่างผู้กระทำผิด ไม่ว่าจะเป็นการก่อรูปแบบ ขนาด ลำดับชั้นภายใน ความมั่นคง การเปลี่ยนแปลง และการล่มสลายขององค์กรอาชญากรรม และจะไม่ค่อยให้ความสำคัญกับการดำเนินกิจกรรมขององค์กรอาชญากรรม
- 6) การอธิบายความหมายขององค์กรอาชญากรรมโดยการนำทฤษฎีทางเศรษฐศาสตร์มาอธิบาย
 - โดยทฤษฎีนี้จะเน้นไปที่โครงสร้างอันเป็นลักษณะขององค์กรอาชญากรรม ความสัมพันธ์ระหว่างผู้กระทำผิด ไม่จะเป็นการก่อรูปแบบ ขนาด ลำดับชั้นภายใน ความมั่นคง การเปลี่ยนแปลง และการล่มสลายขององค์กรอาชญากรรม และจะไม่ค่อยให้ความสำคัญกับการดำเนินกิจกรรมขององค์กรอาชญากรรม

2.นิยามขององค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ

การอธิบายลักษณะขององค์กรอาชญากรรมสามารถแบ่งได้ดังนี้

- 1) องค์กรอาชญากรรมจะมีเงินและอำนาจเป็นแรงจูงใจในการผลักดันการดำเนินการขององค์กร ไม่ได้ดำเนินการองค์กรโดยอาศัยแรงผลักดันจากอุดมการณ์ และไม่มีเป้าหมายทางการเมือง
- 2) มีการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องตลอดการเป็นสมาชิกขององค์กรอาชญากรรม
- 3) มีสมาชิกจำกัดเฉพาะกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง
- 4) มีการจัดลำดับชั้นของสมาชิกภายในองค์กรอาชญากรรม
- 5) มีการกำหนดหน้าที่และการแบ่งงานกันทำอย่างชัดเจน
- 6) การดำเนินงานขององค์กรอาชญากรรมมักจะใช้ความรุนแรง และการติดสินบนเป็นวิธีการดำเนินการเพื่อให้บรรลุภารกิจขององค์กร
- 7) วัตถุประสงค์หนึ่งขององค์กรอาชญากรรมคือ การสามารถผูกขาดธุรกิจในพื้นที่ที่องค์กรดำเนินการอยู่ได้

2.1 นิยามขององค์กรอาชญากรรมข้ามชาติตามอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านองค์กรอาชญากรรมที่จัดตั้งในลักษณะองค์กร ค.ศ. 2000

- ข้อ 2 และ 3 ได้กำหนดนิยามที่เกี่ยวข้องกับองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติไว้ดังต่อไปนี้
- องค์กรอาชญากรรม หมายถึง กลุ่มที่มีการจัดโครงสร้างของบุคคลสามคนหรือมากกว่า ที่ดำรงอยู่เป็นระยะเวลาหนึ่ง และที่มีการประสานการดำเนินงานระหว่างกันโดยมีเป้าหมายในการกระทำอาชญากรรมร้ายแรงหนึ่งอย่างหรือมากกว่า หรือในการกระทำความผิดตามที่กำหนดไว้ในอนุสัญญานี้ เพื่อให้ได้มาซึ่งผลประโยชน์ทางการเงินหรือผลประโยชน์ทางวัตถุอย่างอื่นไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม
- กลุ่มที่มีการจัดโครงสร้าง หมายถึง กลุ่มที่ไม่ได้จัดตั้งขึ้นด้วยความบังเอิญเพื่อกระทำความผิดโดยทันใด และไม่จำเป็นต้องมีการกำหนดบทบาทของสมาชิกอย่างเป็นทางการ ไม่จำเป็นต้องมีความต่อเนื่องของการเป็นสมาชิก หรือมีโครงสร้างที่พัฒนาแล้ว
- อาชญากรรมร้ายแรง หมายถึง การกระทำที่เป็นความผิด ซึ่งสามารถลงโทษโดยการทำให้สูญเสียเสรีภาพขั้นสูงสุดเป็นเวลาอย่างน้อย 4 ปี หรือโดยโทษที่รุนแรงกว่าได้

2.1 นิยามขององค์กรอาชญากรรมข้ามชาติตามอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านองค์กรอาชญากรรมที่จัดตั้งในลักษณะองค์กร ค.ศ. 2000

- ลักษณะข้ามชาติได้มีการให้คำนิยามไว้ในอนุสัญญาฯ ข้อ 3 (2) กล่าวคือ “....ความผิดมีลักษณะข้ามชาติ หาก
- ความผิดกระทำในรัฐมากกว่าหนึ่งรัฐ
- ความผิดกระทำในรัฐหนึ่ง แต่มีส่วนที่สำคัญของการเตรียมการ การวางแผน การสั่งการ หรือการควบคุมเกิดขึ้นในอีกรัฐหนึ่ง
- ความผิดกระทำในรัฐหนึ่ง แต่เกี่ยวข้องกับองค์กรอาชญากรรมซึ่งเกี่ยวข้องกับกิจกรรมที่เป็นความผิดอาญาในรัฐมากกว่าหนึ่งรัฐ หรือ
- ความผิดกระทำในรัฐหนึ่งแต่มีผลกระทบอย่างสำคัญในอีกรัฐหนึ่ง”

นิยามขององค์กรอาชญากรรมข้ามชาติตามอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านองค์กรอาชญากรรมที่จัดตั้งในลักษณะองค์กร ค.ศ. 2000

- องค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ หมายความว่า กลุ่มของบุคคลตั้งแต่ 3 คนขึ้นไป ที่ไม่ได้จัดตั้งขึ้นด้วยความบังเอิญเพื่อกระทำความผิดโดยบังเอิญ และไม่จำเป็นต้องมีการกำหนดบทบาทของสมาชิกอย่างเป็นทางการ ไม่จำเป็นต้องมีความต่อเนื่องของการเป็นสมาชิกหรือมีโครงสร้างที่พัฒนาแล้ว แต่ต้องดำรงอยู่เป็นระยะเวลาหนึ่ง และมีการประสานดำเนินงานระหว่างกัน อันมีเป้าหมายในการกระทำความผิดซึ่งสามารถลงโทษโดยการทำให้สูญเสียชีวิตขั้นสูงสุดเป็นเวลาอย่างน้อย 4 ปีหรือโทษที่รุนแรงกว่านั้นอย่างหนึ่งหรือมากกว่า เพื่อให้ได้มาซึ่งผลประโยชน์ทางการเงินหรือผลประโยชน์ทางวัตถุอย่างอื่นไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม โดยความผิดที่กระทำนั้นได้กระทำในรัฐมากกว่าหนึ่งรัฐ หรือกระทำในรัฐหนึ่ง แต่มีส่วนสำคัญของการเตรียมการ การวางแผน การสั่งการ หรือการควบคุมเกิดขึ้นในอีกรัฐหนึ่ง หรือมีผลกระทบอย่างสำคัญในอีกรัฐหนึ่ง หรือกระทำในรัฐหนึ่งแต่เกี่ยวข้องกับองค์กรอาชญากรรมซึ่งเกี่ยวข้องกับกิจกรรมที่เป็นความผิดอาญาในรัฐมากกว่าหนึ่งรัฐ

2.2 นิยามขององค์กรอาชญากรรมข้ามชาติตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการมีส่วนร่วมในองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ

- ตามมาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการมีส่วนร่วมในองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ พ.ศ.2556 กล่าวคือ
- “องค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ หมายถึง คณะบุคคลตั้งแต่สามคนขึ้นไปที่รวมตัวกันช่วงระยะเวลาหนึ่งและร่วมกันกระทำการใด โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อกระทำความผิดอาญาที่กฎหมายกำหนดโทษจำคุกขั้นสูงตั้งแต่สี่ปีขึ้นไปหรือโทษสถานที่หนักกว่านั้น เพื่อให้ได้มาซึ่งผลประโยชน์ทางการเงิน ทรัพย์สิน หรือผลประโยชน์ทางวัตถุอย่างอื่นไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม ซึ่งการกระทำความผิดทางอาญาได้กระทำลงมากกว่าในหนึ่งรัฐ หรือมีส่วนใดส่วนหนึ่งของการกระทำผิดหรือผลกระทบเกี่ยวข้องตั้งแต่ 2 รัฐขึ้นไป”